



Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.





*Arbetstiden
Pg 12*

HÖGMAN

ILLUSTRERAD TIDNING

GRUNDLAGD AV

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 16 NOVEMBER 1919.

HUFVUDREDAKTOR:
ERNST HÖGMAN.RED.-SEKRETERARE:
EBBA THEORIN.

Annie Åkerhielm femtio år.

DEN 18 NOVEMBER Fyller Annie Åkerhielm 50 år. Säkert önskar hon att, innan hon blivit 60, få se världen arta sig annorlunda än den nu gör — men hon har nog inte mycket hopp att det skall gå så.

Annie Åkerhielm är kanske, som så många andra djupare naturer, en smula pessimist; det är mycket i tiden, hon aldrig har tyckt om, hon fruktar dess förmenta förflackning och nivellering, och alltför ofta har hon förgäves spejat efter de stora personligheterna. Det är naturligt, att diktaren, som i sitt hjärta bär heliga, men ouppfyllbara krav på livet och människorna, vill göra världen till en annan. De flesta skulle kanske i Annie Åkerhielms läge ha sett framåt. Hon har sett — ja, man vågar kanske icke säga bakåt; men det är de andliga makter och de världsliga institutioner, som av ålder hållit människor samman, vilka för henne ha helgd.

Att Annie Åkerhielm kommit att infoga en så bestämd partiståndpunkt kan förvåna en, när man tänker på att hon vuxit upp i en utpräglat liberal omgivning, som dotter till den originelle radikale "Nils Nilsson Arbetskarl", som han kallade sig. Hon har själv i en liten uppsats berättat om hur hon kom till högern, och man märker där, hur hon i alla fall är sin fars dotter. Det kom, berättar hon, en dag, då hon upptäckte, att allt kanske ändå inte gick så väl ihop med den naivt optimistiska livsåskådning, vari hon vuxit upp och enligt vilken människorna snart skulle nå fullkomlighetens toppunkt; hon började förstå flydda tidsåldrar, i vilka "det fanns så mycken mänsklig storhet och främmande vordna ideal" — och så började hon helt radikalt sin "omvärdering av alla värden". Denna framträder i nästan alla hennes böcker. Bara



en sådan lifen skiss som "Trädgårdsdörren" (i Sagor och fantasier) är betecknande. De flesta andra diktare skulle väl med ett sådant ämne för ögonen ha prisat revolutionens män; Annie Åkerhielm gör den lilla "revolutionsskissen" till ett försvar för och en lovsång över den gamla regimens aristokrater.

Annie Åkerhielm säger sig tillhöra högern därför att dess livsåskådning är realistisk, vilket enligt hennes uttryck innebär, att den

"lager livet sådant det är". Det är inte bara det, skulle man vilja tillägga, den tager väl också människorna sådana de äro och — tillfogar den, och det är det avgörande — sådana de alltid skola förbli, den väntar sig icke, att människohjärtat skall bli annorlunda än historien kan tyckas visa, att det alltid varit: så fömligen svagt och inte precis dåligt, men åtminstone alltid så där — halvdåligt. Man måste skydda folket för sig själv, skriver hon på ett ställe; uttryckssättet anger en avgörande väsensolikhet från den demokrat i bästa mening, som av kärlek till något för honom djupt heligt i människohjärtat, vilket efter hans mening kan för hela släktet utvecklas till härlighet blott genom frihet, skulle kunna anamma också frihetens faror. Det är en "realism" som har starkt släktycke med pessimismen; på det viset var också kung Salomo "realist". Annie Åkerhielm skulle emellertid icke vara den diktare hon är, om hon icke förutom denna realism eller alltså kanske rättare pessimism hade även ett stycke av en romantiker. Visar hon inte det i en sådan lifen ungdomsfantasi som "Porträttet i Trianon"? Vad som för henne, säger hon där, var Paris — målet för den första, tjugande litten ut i världen — var den soliga himmelen, skymningen i Notre-Dame och — Bourbonerna.

Och hon målar upp, hur den siste, senfödde Bourbonen, vars härkomst varit dold för alla, en gång i framtiden, när Frankrike hotas av den socialistiska anarkiens kaos, träder fram, förräder sin börd, räddar landet och hyllas av alla som konung. Ja, som mer än det, för författarinnans föreställning skall den siste Bourbon vara "helgonet och hjälten tillika". — Helgon-hjältar — javisst, där har hon kanske sitt ideal. Men

Det förgångna.

Av ANN MARGRET HOLMGREN.

hon har icke funnit helgonet-hjälten, som hon kanske drömt sig i en medeltidens skimrande rustning, en S:t Georgsgestalt, i demokratiens vardagliga grå dräkt. Hon bekänner sin tro på att Bourbonernas vita liljor, det romantiska och ridderliga märket, skola blomma igen — hon har intet till övers för den skriande blå-vit-röda, som vajar över demokratiens och jämlikhetens barrikader.

Vi ha uppehållit oss så pass mycket vid Annie Åkerhielms politiska uppfattning, därför att denna i så hög grad sätter sin prägel på hennes författarskap och ingår som ett så avgörande led i själva hennes livs-åskådning. Det är kanske för att så är, som alla hennes inlägg i dagens frågor verka så sympatiskt ärliga, hela och starka. Man kan läsa en uppsats sådan som den om parlamentarismen (i "Till tidens frågor"), vari hon på det hela taget förnekar demokratiens värde och parlamentarismens lämplighet, och kanske opponera sig mot varena rad — och likväl, den har något, som verkar inte bara tankeväckande, utan också sympatiskt, därför att den präglas av en så ärlig och kraftig personlighet.

Vad Annie Åkerhielms litterära bana beträffar, har den som bekant varit ovanligt jämn och lycklig, alltsedan hon slog igenom redan med debutarbetet: romanen "Videhus", som kom fram tack vare Iduns litterära pris-tävling, vari den fick första pris. Hennes människoskildring är konkret och fast, framställningen utmärkt, och så har hon "något att säga". Man föres i hennes böcker som oftast mitt in i något av dagens liv och bland dagens kämpande idéer, — det är åter hennes politiska intresse, som där gör ett inslag, kanske stundom bara alltför starkt.

I en artikel i Idun någon gång i början av året, vari författarinnan framlade sina tankar om tidens problem under den talande rubriken "Det skymmer", sade hon sig vilja lägga pennan, draga sig tillbaka i sitt hus och stänga fönsterluckorna till för en värld, vari det hon trott på och skattat gått in i ett konkursbo, en värld, vari demokratiens för hennes uppfattning går fram som en stor ångvält och vari Tyskland och allt vad därmed förknippades är något, som — nej, icke ens är, utan blott var något (med det uttrycket torde man säga nog om författarinnans ståndpunkt till revolutionens Germania — hon talar numer om Tyskland i imperfekt). Lyckligtvis har hon icke hållit sitt ord på det sätt, man kunde befära; tvärtom har hon just i dagarna glatt sin pennas vänner med en ny bok, "Norrby på Borregård". Men å andra sidan har väl arbetet på denna för författarinnan varit just som att draga sig tillbaka till sin kammare undan ett nu, man ej trivs i: i sin roman har hon ju gått en trettio år tillbaka i tiden och till en skånsk miljö från stad och land, hon av gammalt känner och älskar — hon har ju själv en gång i sin "Riktiga människor" bekant, att de flesta av den sort, som gett boken dess namn, tror hon sig ha funnit i Skåne ...

Mången diktare låter sig bäras med av tiden; Annie Åkerhielm hör till dem, som gått mot. Också i detta kan det ligga en styrka. Ty den personliga tro, som ger diktarens gärning dess bärighet, kan vinna fasthet och kraft just genom det motstånd, som hans hjärta bjuder tiden och världen.

EBBA THEORIN.

DET VAR I MELLERSTA FRANKRIKE. Jag och mina vänner, vilkas gäst jag var, voro bjudna till en familjefest hos deras hjälfrus bror, en träskomakare i en liten köping. Vi mottogs artigt och hjärtligt och madame Jeanne serverade en delikat middag.

Bland samtalsämnena vid det trevliga middagsbordet återkom ofta Chateau de Ballac och små berättelser om gamla barons, som voro döda och begravna för längese'n, men ännu tycktes leva med friskt liv i tacksamma hjärtan.

Träskomakaren blev välfalig var gång han kom in på kapillet gamla baron. "Det var en frikostig själ. Alla fruktträd och persikoträd ni ser blomma här i hela samhället komma från Chateau de Ballac — och alla rosorna med — klångrosor var hans förfjusning — Och alltsamman fick man till skänks. När man ville betala trädgårdsmästaren, svarade han att baron inte ville ha annan ersättning än att plantorna skulle vårdas väl, så att han kunde få glädjen att se dem frodas när han for förbi. Det skänkte honom rikedom nog att veta att folk hade det vackert omkring sig och trivdes och voro glada, hade han sagt. — Och han var ju så rik, så enormt rik — ägare till det stora godset och ett grovt kapital därtill. — Ni skulle ha sett slottet invändigt med de gamla gobelängerna — bilder ur bibeln — och familjeporträtt se'n hundratals år runtom väggarna. Man torde knappt gå genom salarna, där vart steg man tog liksom sjöng i väggarna. Man var rädd att störa de mäktiga gamla som hängde där och sneglade förnämt ner på en stackare."

"Ja, och i dag ska Unga-baron begravas i sina faders gravkapell", suckade grand'mère. "Är det inte sorgligt, han som ärvde hela denna rikedom, han dog så utfattig att det inte fanns pengar till så mycket som en zinkkista åt honom, så han kunde få stå ovan jord som de andra. Man har måst ta håll på golvet för att han åtminstone ska få vila i jorden under sina stora stamfäder. Det är förfärligt". Grand'mère torkade sina ögon och hela familjen var gripen av att Unga-baron, den sista av sin ätt, skulle jordas under så miserabla förhållanden.

Deras berättelser lockade oss till att föreslå en åktur bort till Chateau de Ballac för att närvara vid begravningen. Förslaget mottogs med hänförelse och en stor char-à-banc anskaffades efter middagen. Alla skulle med. Till och med den gamla grand'mère hjälptes upp i det höga åkdonet. Vagnen blev så överfylld av folk som endast ett fordon i sydliga länder kan bli. Alla voro vi försedda med stora vita rosor till Unga-baron.

Färden tog en timme, så vi hade god tid att få närmare kännedom om föremålet för vår färd. "Unga-baron" var 60 år vid sin död och ogift. Hon hade ärvt godset i 20-års åldern, men var illa rustad att ta emot ett sådant arv. "Ni kan förstå att en pojke som bara gått hemma med barnjungfrun och informator i hämlarna och behandlats så aktsamt som en såpbulle, inte kunde duga till att ta hand

om folk och fä", sade träskomakaren, "och så levde han högt förstås och tyckte väl, att det kunde baron på Chateau de Ballac kosta på sig. En fransk ädling, ser ni —" Tonen blev ursäktande. "Så tänkte aldrig hans ädla och höga föräldrar", avbröt grand'mère. "Den beundransvärda gamla friherrinnan var enkel och flärdfri. Är ifrån är kunde man se henne i samma klänningar. Och aldrig gick det överdådigt till i gamla herrskapets hus. Gott och fint naturligtvis — hovmästaren serverade i vita handskar och karotterna var av silver, det var ju klart, men värdigt och måttligt gick det till på den fiden. Det vet jag som tjänade hos dem i många år."

"Ja, du har burit Unga-baron på dina armar mer än en gång, du grand'mère", sade sonhustrun. "Tala om litet om Unga-barons barndom, så förstår herrskapet hela sammanhanget."

"Ack, den änglagoda friherrinnan var inte skapad att fostra sin son till en karl med mäg i benen. Hon hade bara det enda barnet och gick i dödlig fruktan att mista honom. Hon pjunkade och klemade med honom. Det ska man inte göra med pojkar". Vid dessa ord kastade Grand'mère en blick full av stolthet på sin son som satt där, en bild av sundhet och trygg självillit. "Skulle Unga-baron gå ut, strax ringdes det, och man skulle sätta på honom galoscher och handskar och linda amin kring halsen. Jag minns hur synd jag tyckte om den stackars gossen, när han en gång vid 10 års ålder själv ville ta på sig handskarna och modern genast sade: 'nej, låt Marie göra det där, du kan inte'. Var inte det ömkligt? Och så skulle han var gång kyssa sin mor till avsked som om de skulle skiljas för lång tid. — Stackars gosse, han fick en snedvriden uppfostran i bästa välmening."

"Ja", sade träskomakaren, "friherrinnan i all ära, hennes hjärta var av guld, men den gode guden hade varit en smula snål när han mätte till förståndet åt henne och ännu snålare mot hennes herr son."

"Säg mig, vad var det egentligen han förlorade på?" frågade en av herrarna nyfiket. "Han gjorde väl inga affärer som han kunde stupa på?"

"Nej, men folk kom som glupande hajar från alla håll och omringade honom. Han var svag för smicker, god och lättrogen och van att bara lyda. Det gick i alla fall någorlunda i 20—30 år. Då började resan utför efter några missväxtår på vinet. Krediten tog slut och vännerna narrade honom att börja spela. Med det skulle han bli miljardär, hade de sagt. Han trodde dem och uppsökte de förbannade spelhållarna. Ibland vann han ofantliga summor, ibland förlorade han ännu mer — och till sist fanns ingenting mer att spela bort. När länsman kom och sa till honom att Chateau de Ballac med allt vad där fanns måste säljas exekutivt på fordringsägarnas begäran, så tog han det som ett skämsamt skrämskott av den gamle jägaren för att förmå honom att upphöra med att spela. Han erbjöd sig att utlämna sin mors pärlor och juveler. De skulle representera en hel förmögenhet, hade han alltid hört". "Tänk, friherrinnans juveler som förvarades i ett silverbeslaget schatull på fot", inföll grand'mère och slog ihop sina händer.

Träskomakaren fortsatte. "Han kunde helt enkelt inte fatta att hans pengar kunde ta slut, han som i alla tider bara hade behövt säga till på kontoret hur mycket han ville ha. Men när auktionen var annonserad, då begrep han äntligen den grymma verkligheten och blev alldeles förkrossad."

Manuskript och brev

av redaktionell natur torde alltid adresseras till Redaktionen av Idun, ej till någon särskild medlem av densamma.

Iduns byrå och expedition,

Mätarsamuelsgatan 45, Stockholm.

Redaktionen: kl. 10—4. Expeditionen: kl. 9—5.
Riks 1646. Allm. 9803. Riks. 1646. Allm. 6147.
Red. Högman: kl. 11—1. Annonsskont.: kl. 9—5.
Riks 8680. Allm. 402. Riks 1646. Allm. 6147.

Iduns prenumerationspris:

Idun A, vanl. uppl. med julnummer:	Idun B, praktuppl. med julnummer:
Helt år Kr. 14:—	Helt år Kr. 18:—
Halvt år » 7:25	Halvt år » 9:25
Kvartal » 3:75	Kvartal » 4:75
4:de kvartalet » 4:50	Månad » 1:75

Iduns annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:

40 öre eft. text.	Utländska annonser:
45 öre å textsida.	45 öre efter text., 50 öre
20 öre förhöjning för å textsida, 20 % förh.	särskilt begärd plats. för särsk. begärd plats.

"Ack, han var ju fastvuxen vid Chateau de Ballac som grenen vid trädet", klagade grand'mère. Träskomakaren fortsatte ånyo en smula rörd. "När han för sista gången åkte från slottet, stod han baklänges i vagnen så länge en skymt av barndomshemmet syntes. Just som det försvann bakom parken, föll han avsvimnad ner i vagnen och bebjänten fick springa in i närmaste stuga efter vatten för att få liv i Unga-baron, berättade han."

"Min gud, låt mig slippa höra mer om det, jag får inte vid att tänka på't", snyftade grand'mère.

"Se där", sade träskomakaren och pekade, "där kan ni se koppartaket på slottstornet slicka upp mellan träkronorna."

"Och nu äges all denna härlighet av en jobbrefabrikant från Paris", sade madame Jeanne med förakt. "Det påstås att han har samlat pengar på smutsiga saker, — så smutsiga att man inte kan nämna dem ens", tilllade hon i viskande ton och gjorde en grimas av avsky.

"Å, man får väl inte tro allt som sägs heller", menade träskomakaren. "Och man ska i alla fall komma ihåg att han betalar folket bra, mångdubbelt mot i Gamla-barons tid."

"Mångdubbelt bra, säger du! Kallar du det bra att betala folks arbete med kallt hjärta som man betalar en sak man köper i ett magasin av okända expediter", tillrättvissade grand'mère sin son. "Ack, min vän, du skulle, som jag, ha hört Gamla-baron tala med sitt folk om deras bekymmer och hört hans milda röst när han sade till Jean: 'Sörj inte, min vän, din häst var en präktig häst, men jag ska ge dig en ny som är stark, fast inte så vacker som din var.' Och när Pierre kom gråtande och förtvivlad och Gamla-baron sa: 'Har din ko dött, min kära gosse, det var svårt för dig som har en stor barnskara. Du ska få en av mina, en god mjölkko ska du få. Du får hämta den i morgon.' Ack, det var annan betalning det än att få en hög med pengar på kontoret, framslängd på pulpeten utan ett hjärta bakom."

"Hjärtat ja — det är i alla fall på kärleken det kommer an här i livet", sade madame Jeanne sentimentalt och såg på sin kära hälft. "Utan den förtorkas allting. Eller hur, Mesdames?" "Jo, jo vissi", instämde damerna enhälligt med övertygelse. "Folket trivs inte längre på Chateau de Ballac. Stabiliteten är försvunnen. Inte ens de svarta ankorna i slottsdammen ha velat stanna. Borta är de. Ingen vet vart de ha tagit vägen."

"Ja — ja — svarta ankor behöver också kärlek", mumlade grand'mère och bekräftade sina ord med förnyade nickningar.

Vi kommo fram i rätta ögonblicket just som den lilla processionen närmade sig gravkapellet, företrädd av ett par små korgossar och en åldrig präst i full ornat. Efter kommo några svartklädda män och kvinnor som varit anställda i Gamla-barons tjänst. De tycktes djupt rödda.

Vår värd inhämtade genast att det var dessa troljånare som hade bekostat Unga-barons hemfärd till sina fäders grav.

Vi följde det lilla låget in i kapellet där en sällsamt skärande anblick mötte oss. Högt uppe på en kungligt magnifik katafalk, till vilken breda trappsteg ledde, stod en den larvligaste svartstrukna kista, överkastad med ett vackert bärtäcke, som endast skylde en del av kistan. Runtom kistan brunno vaxljus i höga silverstakar.

Denna armodets vilobädd såg liksom vilsekommen ut i den praktfulla omgivningen.

Så strimmar meteoren...

KLAR STRÖMMAR genom parken den höga solnedgången, och gatan den förgyller i sval oktoberhöst. Du stannar, där du vandrar, i plötslig aning fången, en aning, vilken fyller med hemlig glans ditt bröst.

Den är så lätt på vingen, att själva tanken rädes att tung den tråda nära med bojorna av ord. Blott i sin fria skepnad förblir den än tillstädes, kan du dess under bära på denna dunkla jord.

Så strimmar meteoren en fjärran sfär av jorden, ryckt loss från himlens fästen, och drar förbi i ljus, men om av jordens längtan ur banan länkad vorden, då blir av himlagästen ett stycke jordiskt grus.

Du möter här ett hjärta bland jordens intigheter, utur vars djup, det svala, din egen ton dig hann. Det är som i er möttes två stumma evigheter, som längtade att tala förtroligt med varann.

Men orden, huru ljuva, till stenen bli, som, kastad, gör mörk och grumlig genast den klara källans våg, och borta undrets dager, dess klara skönhet hastad, och borta är, vad renast i era ögon låg.

O själ, du klara yta, som magiskt återspeglar en himmel, vilken blånar högt ovan tingens värld, när i din rymd, den djupa, en skylätt aning seglar, vår jordetanke frånar att följa den på färd.

Men om den trånfull griper mot spegelvärdens riken, böjd över relingsranden från levnadsjullens toft, den klara spegeln krossas, och lik ett barn, besviken, den håller uti handen ett stycke jordiskt stoff.

ALBERT HENNING.

Väggarna voro beklädda med svart kläde, bestrött med det i silver invävda vapnet. Altaret var prytt med ett rikt broderat antependium och ett krucifix i silver, vittnande om familjens religiösa och frikostiga sinnelag. Även här brunno höga ljus i silverstakar.

Prästen inlog sin plats innanför altarringen och förrättade massan, sjungande på latin med sprucken och darrande stämma. Altarfjänsten avslutades med att alla gingo fram och kysste det framräckta krucifixet, männen först, så kvinnorna. Sedan trädde prästen fram till kistan där rökelsekaret svingades, och yttrade några ohörbara ord, medan lärarna strömmade utför de vissnade kinderna, varefter alla, en efter en stänkte vigvatten i korstecken över den döde — en sista avskedshälsning.

Tätt bakom oss stodo sida vid sida två ståtliga sarkofager inneslutande stoffet av Unga-barons föräldrar. Även på dessa kistor lade vi en knippa rosor. De vilade i ro de två och hade väl aldrig drömt något så fantastiskt som att deras grundfasta rikedomar skulle förskingras och deras förgudade son sluta sina dagar på en fattiginrättning i Paris och läggas i ett fattighjons eländiga träkista och sänkas i jorden att genast förmullna. Eller det lika orimliga att på det gamla släktgodset, som gått från far till son i hundratal år, skulle residera en simpel jobbare utan en droppe adelsblod i sina ådror och utan det svagaste begrepp om vad ädelhet i tanke och handling är. Sådant hade varit otänkbart för det gamla paret.

Vi styrde våra steg till slottsparken, där vi blevo insläppta av grindvakten mot vederlag. Det var som att träda in i ett blommande sagoland. Almar och plataner stod i blom och en rikedom av magnolieträd liknade jättebuketter av tulpaner. Guldregnet rann i strömmar och syrenerna spredde sin doft. Persikotråd och andra spalierträd förvandlade parkmuren till en enda skär blomsterhäck. I buskarna sjöngo näktergalor och slogo sina drillar, obekymrade om alltings förgänglighet och föränderlighet.

Mitt inne i denna drömliga skönhetsvärld låg slottet. Mot den murgrönsklädda väggen lyste tusen och åter tusen djupröda rosor som en krans omkring slottet, bunden med kärleksfulla händer.

Bäst vi stodo försjunkna i andaktsfull njutning slogos dörrarna upp till terrassen och ett högljutt glammande middagssällskap strömmade ut. Herrar och damer lände sina cigarrer och cigaretter och lössläppte en osmaklig flirt.

Vi flydde skyndsamt tillbaka till vår charà-banc och anträdde återresan till den lilla köpingen. Solnedgången förgyllde slättlandskapet och gav en stilla, vemodig stämning. Vi sulto mestadels tysta, men allas tankar kretsade om detsamma, ty var gång tystnaden bröts var det av samma tema — skillnaden mellan förr och nu. Stackars lilla grand'mère, för henne var det svårast att försona sig med den nya tiden och en ny tingens ordning. Den gamla tiden var bättre, menade hon, då voro människorna hederliga och goda. "Il n'y en a plus." Sådana finnas ej mer. "De tillhöra det förgångna", sade grand'mère och torkade tåren i ögal.

Varje omtänksam husmoder bör försöka

CHROMOL SÅPAN

Resultatet blir glädjande

TAPETKOMANIET

Katarinavägen 7, STOCKHOLM

R. T. 99 05. Telegr.-adr.: Tapetkompaniet.

Säljer bästa TAPETER över hela riket. Största sortering av modernaste in- och utländska kvalitéer till lägsta priser. Begär omgående prover från oss. Till landsorten mot postförskott eller efterkrav. Bästa inköpskälla för målare och större förbrukare.

Avundens sociala betydelse. Av Annie Åkerhielm.

EN STORSTADS BUTIKSFÖNSTER ÄRO ett av de gratisnöjen den erbjuder. För min del — och så är säkerligen fallet med många andra — ha de berett mig rätt mycken njutning, kemiskt fri från alla fantalikval. Dessa skimrande färgkonstellationer, dessa läckra nyanser, dagrarne hos siden, sammet och pälsverk, anfigviletsfönstrens slämnings- och formrikedom — allt detta ger angenäma estetiska förnimmelser, av enkel och elementär art visserligen, men så kostade de ju ingenting. Men jag erfar inte det ringaste begär att äga något av dessa föremål, skulle knappast ens bli glad att få något av dem till skänks; jag har intet bruk för dem, och det ligger snarast otillfredsställelse i ett ägande, som icke ger full valuta i nytta eller åtminstone nöje.

Men jag kan icke dölja för mig, att detta långt ifrån är fallet med alla mina medsystemar — och medbröder. Där om vittnar ju också slagordet "butiksfönstrens frestelser". Nog har jag också vid betraktandet av alla dessa ögonsmekande lyxföremål sett bredvid mig blickar, som vittnade om allt annat än de platoniska känslor jag själv erfor. Jag har hört ord viskas framför skylffönstren från hustru till man, som inneburet en otvetydig, om ock förstucken attack på den gemensamma kassan. Och det har stått klart för mig att den känsla det sköna i ordets vidsträcktaste mening utlöser hos den primitiva människonaturen — och en stor del av vårt släkte utgöres alljämt av primitiva människor — är begäret att äga, alldeles som det späda barnets sätt att se på en sak är att sticka den i munnen. Och skrika, när den drages ut därifrån.

När detta primitiva begär att äga riktas mot ett föremål, som en annan redan äger, omvandlas det till avund. Det är en simpel och ful, men liksom ägandedriften allmänmänsklig och elementär känsla, och måste som sådan ha stor andel i den mänskliga tillvarons gestaltande. Det skulle vara intressant att kunna uppmäta dess andel i vår tids — och gångna tiders — sociala rörelser.

Vi nulidsmänniskor äro uppfostrade i dogmatisk vördnad för revolutionerna och deras mötiv. Vi äro inlärdade att i dem se den våldsamt undertryckta mänskliga naturens våldsamma reaktion och självupprättelse, ett slags brutal gudsdom över ett samhälle, som bedragit de många på deras rätt till förmån för de få. Sitt mest patetiska uttryck på vårt språk har kanske denna uppfattning fått i Rydbergs Grottesång, där han låter trälen utbrista:

Det är ju Du
som med rättfärdigheten förtär mitt hjärta,
Du som ropar ur mig,
Du som i mig förgrymmar dig i din vrede?

och ger honom detta svar:

Herren Zebaot förgrymmar sig i sin vrede.
Det är Hans rättfärdighet, som bränner ditt hjärta.
Det är han som ropar ur ditt bröst.
Då han höjer sin stav och sitt gissel,
Ve då jorden och haven!

Det vare långt från mig att helt bestrida berättigandet av sådana synpunkter. Allt vad verklig poesi heter får sitt patos av inneboende sanning. Och dock torde den, som alla ideala och syntetiska uppfattningar, inför verkligheten låta åtskilligt pruta med sig. I den stormflod av grumliga och oädla känslor som en revolution utlöser, torde den rena rättfärdighetsträngtan utgöra en ganska smal

rännil. Att börja med är det aldrig de förtryckta själva, "de djupa leden" som skapa revolutionerna. Det är vad som i Ryssland kallades "intelligensen". Och huru stor roll avunden spelat hos dennas representanter, dem själva och än mer historien ovetande, torde vara oberäkneligt. Den fattiga och oförstådda intelligensens avund mot den rika medelmåttan — och från denna intelligens härstammar den ganska allmänt accepterade trossatsen att alla de högställda och av lyckan gynnade i samhället äro medelmåttor — är säkerligen en av de mest raffinerade hätska känslor som finnas. I det kaos av excesser och övergrepp som uppstår sedan ideologerna lyckats slopa samhällets forskansningar, verkar säkerligen den naturliga reaktionen av olidliga förhållanden med elementär kraft, men oupplösligen hand i hand med den nästan lika elementära avunden — den gäckade ögonens begärelse, som vill ta skadan igen.

Det vore orättfärdigt att här skära all avund över en kam. Det är skillnad i berättigande och ursäktlighet mellan den hungriges och den mättes avund. Det är berättigat eller åtminstone helt naturligt att den hungrige känner avund vid åsynen av den livets nödortf, som fattas honom. Det är naturligt att han känner bitterhet och harm vid åsynen av den lyx, av vilken en bråkdel skulle vara tillräcklig att åtminstone för tillfället använda nöden från honom och hans närmaste. Det är ursäktligt att han, under den kroppsliga depression som bristen medför och som i sin ordning verkar ökad mottaglighet för alla retelser, känner lysnad ej blott efter nödortfen utan efter överflödet, och fantiserar — fantasien har han ju för intet — om att själv en gång smaka lyxen i dess högsta potens — så vill han kan föreställa sig den restauranternas viner och läckerheter, de blanka automobilerna, den prunkande kejsarlogen på operan.

Men med den hungriges samverkar den mättes avund, så väl i revolutionerna som i den långsamt skeende sociala nivelleringen — och med den mättes avund har jag intet förbarmande. Den har icke de genomgångna lidandenas ursäkt och patos, den har icke sitt första ursprung i det oavvisliga kravet på livets nödortf, utan blott i det råa begäret att äga det som lockar öga och öra, den förljånar ingenting annat än att tuktas och tillbakavisas. Dit hör all förargelse över maten i en systers salong, en dotters väninnas fulltecknade dansprogram, en väns eller hans barns utmärkelse, som icke kommit en själv eller ens egna barn till del — förargelse över en annans befordran, en annans utomlandsresa, en annans större vetande, en annans finare umgänge, en annans grevelitel eller orden. Det hände en gång för längesedan på Karlberg, att en kadett — förmodligen av plebejisk härkomst — i en trappa mötte en kamrat med utpräglat aristokratisk profil och krossade hans näsben medelst ett knytnävsslag med orden: "Du behöver inte gå omkring med en sådan där fin näsa!" Det var själva urtypen för den avund jag här talar om. Den verkar i vida kretsar. Den har framlagt ej så få av de demokratiska motiönerna på riksdagens bord. Den är själva den dolda livsnerven i nivelleringssträvandena; ja, den har sin ej obetydliga andel i uppstållandet av själva jämlikhetsprincipen.

De finnas, som tro på mänsklighetens förädling. För min del tycker jag att den varit

relativt obetydlig under de fem, sex tusen år som förgått sedan människan inträdde i historien. Nu säger man att den historiska tiden är mycket kort mot den tid människan överhuvud taget existerat, och att även denna tid är försvinnande i jämförelse med jordens hela utvecklingsperiod. Det kan ju då hända att kommande "geologiska åldrar" skola medföra en odisputabel mänsklighetens förädling, men den har i så fall åtminstone icke aktualitetens intresse. Det mest praktiska torde vara och förbliva att arbeta på individernas förädling. Men även arbetet på mänsklighetens förädling är ju en vacker samsättning, som i alla fall icke skadar — om den ej tar alltför huvudlösa former. Vad man därvid nära nog borde börja med är avundens utrotande, ty den är en kulturförstörande faktor som få andra.

Låt oss tänka oss en folkhop i revolutionstid, som plundrar ett gammalt adelspalats. En stor del av dess skatter offras då vanligen åt den rena förstörelselustan, som fått sin spets och krydda av hatet mot de besittande — av avunden alltså. Dyrbara konstföremål sönderslås, avsiktligt eller oavsiktligt, i trängseln och tumultet; venetianska speglar krossas, utsökta viner rinna på gatan eller i strupar som tycka att vodka smakar bättre; man roar sig med att skjuta ut ögonen på huvuden av Rembrandt och van Dyck. Men om vi förutsätta att det är en städad folkhop, att var och en beskedligt tar sitt och går hem med det — är förstörelsen därför mindre total? Överstycket sågas av det antika skåpet, som skall inpassas i den låga kammaren, och hugges sönder till bränsle, den svartnade och spruckna duken av mästarehand kastas på sophögen och ett grant oljetryck sättes i ramen; den gamla Sèvresvasen ställes på furubyrån mitt emot porslinskaffan från sista marknaden, och den nye ägaren ser ingen synnerlig skillnad på de båda föremålen. Och även om vi tänka oss alla lyckligaste fall: att kännare lyckas stycke för stycke hopsamla alla eller största delen av dessa föremål och införliva dem med statens kulturhistoriska samlingar — är icke lika fullt det främsta kulturvärdet förstört — ensemblen med dess historiska arom? Förstört av avunden, till nytta för ingen, blott för att hindra en eller några få privilegierade, dess rättmätige ägare, att njuta därav. Den tillväxt i konstsinne, i förståelse av forna tiders kulturella karaktär, jag kan vinna på att genomvandra välfyllda museisalar och pliktskyldigt släpa min tröttade blick utefter montre på montre, är minimal i jämförelse med den jag vinner vid att besöka ett enda privathem, som uppstått på ifrågavarande tid och pietetsfullt bevarat dess prägel, även om vad det innehåller av konstskatter och antikviteter är ringa och blygsamt mot vad museet inrymde. Slämningsvärdet är ett av de förnämsta bland kulturvärden, därför att det i viss mån övervinner tiden och låter oss leva med i gångna tiders liv. Och stämningen är främst det orubbade boets egendom. Det hjälper icke att museerna ordna tidsrogna interiörer, som man får stå och titta på utanför röda snören. Stämningen ligger framför allt i att detta är just samma murar, inom vilka denna interiör organiskt vuxit fram. Och stämningen förstärkes alldeles oerhört av att den rätte ägaren, bäraren av samma namn som detta hems skapare, ännu härskar därinne. Jag vill icke att avunden skall sträcka sina plumpa fingrar dit in, om den



Pröva **Tuppens Zephyr**
och Ni köper ingen annan.

Påhlssons
Teaterkonfekt

Tillverkare
A.-B. Carl P. Påhlssons
Chokolad- & Konfektfabrik
M A M Ö

Delsbostintan

ATT DELSBOSTINTAN Fyllt de femtio, skulle ju kunnat stämma en till allvarsfulla betraktelser om att även den glittrande glädjen och strålände humorn måste nå "Stövets Aar", som danskarna säga. Såvida nämligen inte Stintan själv varit det levande beviset på att just glädje och humor äro de evigt ungdomsförlänande makterna. Som en av de många gratulanterna på hennes femtioårsdag, som firades med en rolig festlighet i allmogestil på Skansen och gav anledning till en stor mängd andra hyllningar, uttryckte det med hennes egna ord ur en visa: "Likaväl så är du fäll den villsta ändå".

Det porträtt, vi här ovan återge av Stintan, stående utanför en gammal "loftstuga" på Skansen, är nog på ett särskilt sätt betecknande. Inte bara därför att det var på Skansen hon först uppträdde och, klädd i Delsbodräkt som hon var, av folkmun fick namnet Delsbostintan — ett namn hon sedan själv lagt i allas mun Sveriges rike runt. Men just så skall man se henne: i folkdräkt och mot bakgrunden av en gammalsvensk stuga. Ty hennes konst bottnar i något djupt svenskt; på sitt landsmål, så diskret och äkta, bär hon fram något som liksom ligger i hjärtat hos folket där uppe i Hälsingebygden, där kniven sitter löst i slidan och munterheten ligger lätt på tungan, där hetsighet och humor gå ihop.

Under de gångna åren har Delsbostintan farit runt alla Sveriges bygder och visst åtskilliga obygdar med, gjort avstickare till de andra nordiska länderna samt varit ända borta bland Amerikasvenskarna. Särskilt i Norge senterade man henne livligt, berättar hon vid en liten födelsedagsintervju för en medarbetare i Idun: "Det er ju akkurat som en Ostlandsjente, dere" sade Ost-



landsbönderna om henne, så likt sitt eget funno de hennes "mål". I Köpenhamn såg publiken mycket belåten ut, men förstod visst inte mycket av själva språket; också slutade efter en hel mängd beröm en recension så: "Det vilde ha været vidunderlig, hvis man kun havde forstaaet hvad hun sagde".

en ung 50-åring.

— Om Delsbostintan brukar uppteckna sina historier? fråga vi.

Nej, det skulle liksom vara att låsa fast dem i en enda form, blir svaret. Hon filar och filar på dem i årtal, alltid är där något, som ändras under föredraget; på så vis liksom födas och omfödas de igen för var gång, dessa historier, under den levande kontakten med åhörarna, i hennes känsla av deras sympati.

— Och stoffet till historierna?

— Ja, skelettet får man ju själv bygga upp, och så fyller man ut det med repliker och talesätt, anekdoter och episoder, man har därupifrån, med sett och hört redan från den tiden man var Arbrätös och inte Delsbostinta.

— Delsbostintan, — jag glömmet nästan själv, att jag är döpt till något annat, säger hon. Här-om dagen hade jag som styrelsemedlem i Konstnärstringen skrivit under en handling. Ordföranden d:r Bratt, en gammal vän till mig, tittade länge på namnteckningen: Heter du Ida, du, sade han, jag tycker här borde stå Stinta.

Delsbostintan heter emellertid inte bara Stintan, som hela världen kallar henne, eller doktorinnan Blumenthal, "som herrskapsfolket säger" för att begagna ett av hennes egna uttryck, hon heter ock — mor, och det för sex präktiga teltningar i det gammaldags trevliga Stockholms-hem, där hon är husmor "så ofta hon hinner", säger hon — hennes av livskraft strålände väsen övertygar en f. ö. om att hon hinner allt som skall hinnas. Hon hinner t. o. m. modellera en smula — det är gamla och f. ö. även skolade konstnärslärlingar hon har i den vägen, fastän hennes material senare blivit ej leran, utan det levande ordet självt.

aldrig så mycket draperar sig i den klassiska Nemesismanteln. I samma riktning verkar naturligtvis avunden även under de lugna mellantiderna. I enlighet med sin grundmaxim: "varför skall han ha det bättre än jag?" är den överallt verksam för att beskära, avsnoppa, trycka ned, hindra tillväxt och fullkomning. Ett rent negativt strävande alltså. Och det skulle vara att underkänna verkan av en allmänt utbredd kraft att antaga att den icke i rätt stor utsträckning lyckas. Att världen således skulle vara mycket rikare differentierad och uppvisa mycket mera fullkomning inom skilda områden, om icke avunden funnes.

Vi återvända till butiksfönstren. Om jag finge dispositionsrätt över alla lyxföremålen därinne, skulle jag av dem — det vill säga de vackra bland dem — bilda fulländat vackra hem och vackra dräkter, men icke för mig, ej heller för vilka som helst av mina medmänniskor. Om jag säger att det fordras en elegant figur för att uppbära en elegant dräkt, skall det icke finnas någon modist som ej håller med mig, men om jag säger att det även fordras ett elegant ansikte, skall min mening röna mindre förståelse. Och dock är det så. Den personliga förfiningen behöver icke den eleganta dräkten för att göra sig gällande, men den eleganta dräkten behöver den personliga förfiningen för att göra sig gällande. Korteligen, jag skulle vilja på nytt dana en liten privilegierad klass, inom vilken tradition och förfining och högkultur kunde växa sig starkare generation för generation. All mänsklig fillvaro kan icke vara idealisk, det är då bättre att det finnes en liten sektion av mänskligheten, där tillvaron något mera än hos de övriga närmar sig idealet. Det förgyller i viss mån tillvaron för oss andra, som bära vardagens möda och tunga. Eller skulle göra det — om icke avunden funnes.

En profetia om Nord-Slesvig.

UNDER FRANSK-TYSKA KRIGET 1870—71 voro, som bekant, svenskarnas sympatier, menige mans icke mindre än de högre kretsarnas, med få undantag på Frankrikes sida. Vi vilja minnas, att av de större tidningarna var det endast Dagens Nyheter och Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning, som voro tyskvänliga. Eljest kände och led man allmänt med det slagna och blödande Frankrike och fördömde i mer eller mindre starka ordalag den Bismarckska blods- och järnpolitikken.

För en gångs skull visade vårt folk, att det verkligen kunde enas i en storpolitisk fråga. Att det så allmänt tog parti för Frankrike berodde på flera omständigheter. Med Frankrike voro vi sedan århundraden tillbaka förenade genom starka politiska och kulturella band, med fransmännen kände vi oss andligt befryndade och voro smickrade av att benämnas "Nordens fransmän". Vårt konungahus var av franskt ursprung, och Karl XV var ej den, som dolde sina sympatier för sin store stamfaders fädernesland. Slutligen var det kanske också medkänslan med den slagne och misshandlade som tog sig ett uttryck i vårt livliga deltagande i Frankrikes olyckor.

Däremot röjde vi en ytterst ringa förståelse för det som vid denna tid försiggick i Tyskland. Vår okunnighet i allt, som rörde utrikespolitiken, var då ännu större än nu, ehuru den, sanningen att säga, fortfarande är ganska stor. Betydelsen av det tyska rikets enande under Preussens ledning begrepo vi ej, och i Bismarcks storslagna politik sågo vi ingenting annat än en hänsynslös annekteringspolitik. Vi erinra oss en slagdänga från den tiden, vars refräng var:

"Der Kaiser ist gross
Und Bismarck famos,
De lägga embargo på allt,
som kan fås."

Och nu skulle turen komma till "Schveden, som skulle begravas i svenskarnas blod". Vi fruktade detta Preussen, som slagit Österrike till marken och utfrängt det ur tyska riket, som överfallit vårt grannland Danmark och berövat det två värdefulla provinser och som nu höll på att lem-lästa Frankrike. För att vara rättvisa vilja vi dock nämna, att vi svenskar icke voro de enda, som med blandade känslor betraktade de stora omvälvningarna i Mellaneuropa.

Oviljan mot Tyskland lade sig dock så småningom. Det visade sig, att Bismarck icke var den hänsynslöse erövrare, som man velat göra honom till. Hans planer att anfälla Frankrike vilka han dock själv förnekade, kände vi förmodligen ej. 1872 dog Karl XV, och hans efterträdare Oskar II slog in på en mera tyskvänlig politik. Mer och mer trängde den uppfattningen igenom att ett enat och mäktigt Tyskland icke blott icke innebar en fara för Sverige utan till och med kunde erbjuda oss ett skydd mot den expansionslystne jätten i öster.

Men i slutet av 1870-talet vidtog Bismarck en åtgärd, som ingalunda ökade hans popularitet bland de skandinaviska folken. Med Österrikes samtycke upphävde han den paragraf i Pragfreden, som stadgade, att Nordslesvig skulle återförenas med Danmark, om befolkningen genom fri omröstning uttalade sig därför. Överenskommelsen härom var daterad den 11 oktober 1878, men blev ej officiell förrän den 4 februari 1879.

Så länge ovannämnda paragraf ägde bestånd, kunde danskar och sönderjydar leva i hoppet om en återförening, även om denna var ställd på en oviss framtid. Nu var emellertid allt hopp ute, och sorgen blev stor både i Danmark och i Nordslesvig. Danmark var ej medkontrahent i Pragfreden och kunde ej åberopa någon juridisk rätt, men det hindrade ej, att man uppfattade paragrafens annullering som ett löftesbrott. Sådan var också den allmänna meningen i Sverige.



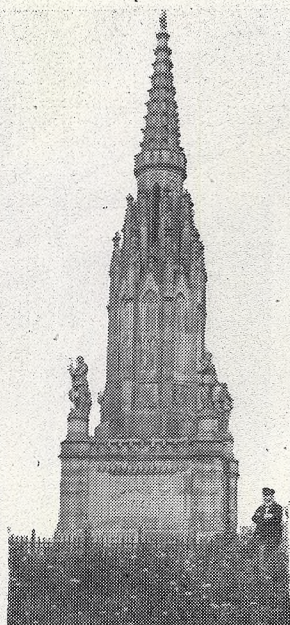
Stora Rådhusgatan i Sønderborg.

Inom studentkretsarna i den sydsvenska universitetsstaden diskuterade man livligt den änyo uppdykande Slesvig-Holsteinska frågan, och man kunde få höra många harmfulla uttryck om den Bismarckska krafftpolitiken. Vid den sedvanliga festen till fädrens minne, som firades i mitten av februari tog sig ungdomens naturliga medkänsla för den förfördelade ett uttryck i den med jubel mottagna hyllning, som då ägnades Nordslesvig av skalden A. U. Bååth.

Efter de sedvanliga talen för Nordens konungar, de under året avlidna kamraterna, den nordiska kvinnan m. m. ljödo åter gongongens toner. I talarestolen visade sig en undersätsig man med ett breft, gemytligt ansikte, uppåtvidragna ljusa mustascher och en ironisk glimt i ögonvrån. Det var den sydsvenska skalden A. U. Bååth, en varm vän till Danmark. Med kraftig men något sträv röst föredrog han under andlös tystnad en av sina ståtligaste dikter.

Skalden för oss till Dybböls by. Det är en vacker vinterdag med klar luft och strålände sol. En skara danska gossar leker krig, och med deras muntra rop blanda sig tonerna av "Vift stolt på Codans Bölge blodröde Dännebrog".

Men modern till en av gossarna, som hör sången blir orolig — det kan vara farligt att sjunga



Minnesmärket över slaget vid Dybböl 1864.

"då luft är klar
och folkets fro med visan
mot höjden far."

Hon ropar in sin pilt, tager fram sin gamla danska bibel och låter piltan läsa högt ur den. Det är för henne i dessa tunga tider "en dubbel tröst" att lyssna till den heliga bokens ord,

"När de på danska klinga med barnaröst".

Och hon drömmer om att det skall komma en tid, hennes lille gosse som man får fritt tala sina fäders språk.

Steg höras i förstugan. De förefalla så ovanligt tunga i dag. Och när husfadern träder inom dörren, kan man se, att det är något, som trycker honom, något, som kommer honom att böja sig, liksom om han träffats av ett hårt slag. Det är icke samme man som en gång stått så rak

"i kampen för bo och barn,
den gång det brann
som rödast i Dybböls kvarn."



Hamnen i Sønderborg.

Nej, ryggen är böjd, och en djup smärta står att läsa i hans anletsdrag. Till bygden hade kommit ett budskap, som "med nöd mäktat slamas från man till man", som med ett slag krossat hans och hans fränders käraste förhoppningar.

Diktens sluford klinga som en fanfar. Liksom den danska modern, då hon hörde sin pilt läsa i bibeln, skådar skalden med visionär blick in i en lyckligare tid, då rätten skall triumfera över våldet:

"Men tid väl kommer,
då rätt skall skipas
och ingen järnhäl får trampa den,
då våldets länkar de lösas alla
och sår de skurit få gro igen.

Då brödrabanden få bindas åter
och frände åter till frände går,
då brusna hjärtan få liv änyo
och vaknat jubel mot höjden slår.

Ja, tid skall komma, då rosig gosse
kan fritt få sjunga sin moders mål;
ty löftets bägar vi vilja tömma,
i botten dricka Nordslesvigs skål."

Bååth blev sannspådd. Men han själv fick ej uppleva den tid, då hans dikt blir verklighet. Den tiden är nu snart inne.

—rs—

De hemlösa kvinnliga studerande

FÖR DE MÅNGA UNGA KVINNOR FRÅN hela Sverige, som behöva genomgå någon av Stockholms många utbildningsanstalter för att bli lärarinnor, gymnaster, tandläkare o. s. v., var uppehållet i huvudstaden förr i världen som offast en den skönaste tid. Skall en ung flicka nu till Stockholm för att studera, betyder det allför ofta bryderi och bekymmer för henne själv och hennes familj. Dyrtiden och kanske ännu mer bostadsbristen bära där till skulden. Det finns i. o. m. — och det gäller naturligtvis inte bara Stockholm — flickor i gymnasie-, alltså sjutton-ådertonårsåldern, som måste hyra enskilt rum någonstades och gå och äta ute — vilka vådor det skall medföra materiellt och psykiskt, är tydligt. Detta, att behöva hyra rum på ett ställe och gå och äta ute är ju för en uppväande ungdom något av det bedrövligaste, som kan tänkas — från Högre Lärarinneseminariet berättas också om ett par fall, då flickor vantrivts så med att ha det ordnat på det viset, att de helt enkelt slutat på seminariet. Och de flickor, som verkligen lyckas få inackordering, få betala oerhörda pris, 200 till 250 kr.; studerar man på skuld, så skall det sannerligen friskt mod till för att med varenda månad, som går, ta på sig en dylik skuldbörda. Det ligger verkligen också en sorglig ironi i detta, att medan otaliga unga flickor runt om i landsorten av hela sitt hjärta längta efter att få utbildning och medan det också på många, ibland helt nya arbetsområden så väl behövs unga kvinnliga krafter, så kunna de unga helt enkelt inte komma till Stockholm för sin utbildning på grund av dessa rent yttre förhållanden.

Det måste därför glädja varje den bildningsförstande kvinnliga ungdomens vän, att starka krafter äro i rörelse för att lösa dessa ungas



Flensburgerlejonet. Rest av Danmark 1848.
Hans Breuer foto.

bostadsfråga — starka visserligen, men frågan är ju, om de äro så starka, att de kunna övervinna de oerhörda ekonomiska svårigheter, som

— en allvarlig fråga för många landsortens hem.

upptorna sig. På kallelse av föreningarna Studiehjem för kvinnlig ungdom och Elevhemmet i Stockholm hade den 5 nov. en mängd intresserade personer, representerande den pedagogiskt och socialt arbetande kvinnovärlden i och utom huvudstaden, samlats i Högre Lärarinneseminariet till en överläggning i frågan. Ordf. var d:r Karolina Widerström.

Den plan, som diskussionen mest rörde sig om, var att man skulle bilda ett aktiebolag, som skall resa en byggnad, rymmande elevhem för studerande kvinnlig ungdom, eventuellt kombinerad med hushållsskola o. dyl. Men skall ett sådant elevhem komma till stånd, är det tvunget att intresserade personer satsa åtminstone inalles en 250.000 kr. — det gäller alltså att finna dem, som det vilja göra. Vidare får man naturligtvis hoppas att staten efter att ha tidigare ha öppnat resp. anstalter för flickorna, nu också skall bistå vid lösandet av dessas bostadsfråga. Under diskussionen framkastades också den tanken, att man borde söka förmå stockholmare, som ha större våning än de behöva, att taga mot som inackorderingar unga studerande — en form av en kanske i alla fall kommande "bostadsransonering", som borde vara den mest sympatiska för vederbörande.

En kommitté tillsattes vid mötet för att framlägga en utarbetad plan och arbeta på frågans lösning. Må man hoppas, den skall lyckas i sitt arbete — detta är verkligen en den allra viktigaste fråga för många, många hem runt om i landsorten och deras bildnings- och utbildnings-sökande unga döttrar.

Dansk teater i nutid.

NEDANSTÄENDE SKILDNING, FÖRFATTAD AV danska Politikens talangfulle medarbetare Andreas Winding, utgör en länk i vår serie kulturbilder från

DANSK TEATER HAR FÖR NÄRVARANDE två konstnärer, som vilja något, fru Betty Nansen och herr Johannes Poulsen. Det är intressant för en värdering av deras talang och strävan att se dem i belysning av en liten klok avhandling om modern teater, som Pär Lagerkvist för ett års tid sedan utgav i Stockholm (Albert Bonniers förlag). Det kan här göras blott helt flyktigt.

Den sista teatersäsongens stora händelse i Köpenhamn var när Det kongelige Teater

För Idun av Andreas Winding.

Stockholm, Köpenhamn och Kristiania och berör på ett underhållande sätt den danska sceniska konstens nuvarande läge i Danmarks huvudstad.

skulle följa Oehlenschlägers egna naiva anvisningar angående dekoration och utstyrelse, skulle resultatet bli en folklig pantomim av det slag, som roar barn i vårt Sommar-Tivoli. Herr Johannes Poulsen hade två vägar att gå. Han kunde antingen uppföra Aladdin i dräkter från empiretiden, ge oss en bild av diktarens samtid, av det lilla småborgerliga Köpenhamn från övergångstiden mellan det adertonde och nittonde århundradet. Det skulle ha verkat naivt och vackert och hade icke stått i strid med diktens anda. Han kun-



uppförde Oehlenschlägers Aladdin. Till de segrar, herr Johannes Poulsen under föregående säsonger som instruktör och skådespelare hade vunnit i det gamla mysteriet Envar och i ett fullkomligt modernt skådespel som Tolstoy's Det levande liket, lade han nu en klassisk dansk föreställning från vår romantiska guldåldersdiktning. Aladdin har spelats förr, men i förkortat skick och med en torffig utstyrelse, som varken uttryckte vad diktaren tänkt sig eller var i överensstämmelse med den verklighet, varifrån diktens ämne är hämtat. Om instruktionen slaviskt



de också fortsätta där hans företrädare hade slutat, vilket ville säga, att han i själva verket helt måste omdikta dramat och omkring det skapa en miljö i persisk-arabisk stil, leda dikten tillbaka till Tusen och en natt, varifrån Oehlenschläger har hämtat sin fabel. Det är naturligt, att Johannes Poulsen valde det sistnämnda, dels därför att han från egna resor i den nära orienten har rika erfarenheter, som här kunde bli honom till nytta, dels därför att denna uppfattning — vida bättre än den fattiga empiren — överensstämmer med hans eget moderna temperament, och slutligen därför att det genom

1. Rigmor Dinesen Reumert. 2. Fredrik Jensen i "Sommarrevyn 1919". 3. Jonna Neijendam som Thorgerd i Sigurjonssons skåde-

spel "Lögnerne". 4. Carl Alstrup i Scala-revyn "Lykke-smeden". 5. Betty Nansen och Peter Fjelstrup i Peter Egges skådespel "Brist".



personernas karaktäristik i bakgrunden och kvävde den Oehlenschlägerska musan, men publiken kände helt instinktivt, att här var man äntligen hemma igen, i en riktig teater. Här var den fantasi, som tiden förstöt efter, den lidelse och kraft, som strömmar mot oss från en nyromantisk värld. Här hade man åter den genuina stämning av teater, av festlig förväntan, som är så avlägsen som möjligt från det grå och ledsamma realistiska illusions-skådespelet. "Här var" — för att tala med Pär Lagerkvist — "ej ett hus fänkt för expositioner av en sträv och återhållsam verklighetsskildring, utan för fantasiens fria lek, för överdådig lidelse och älskligt behag, för besinningslös romantik och klassiskt upphöjd idealitet".

Herr Johannes Poulsen står för allmänhetens medvetande, som utövande konstnär och som fantasifull iscensättare, obestritt som den främste bland danska skådespelare. Efter de bevis på sin förmåga han redan har givit, vänta vi i honom en ledare, en som skall omvärdera alla värden, som skall gjuta nytt liv i vår dramatiska konst, vilken länge har stagnat i Ibsen-efterhärmingar eller i den fantasilösa bonderealism, som är främmande för teaterns väsen och känns som ett slags andligt våldförande på dess lagar.

En konstnär med helt andra förutsättningar, men med ett bestämt konstnärligt mål, är fru Betty Nansen. Hennes lilla intima teater arbetar på grund av sitt läge och sin storlek under besvärliga förhållanden, men hon leder den efter rena linjer, utan att någonsin fråga efter vad som behagar publiken. Vad som verkar tilltalande hos fru Nansen som personlighet på det hela taget är, att hon i ett land, vilket som Danmark är fullt av "rare, flinke og skikkelige" — men obetydliga människor, absolut inte gör för



nes teater, att dess konstnärliga program är alldeles föråldrat. Hon vill få fram en intim teater med en litterär repertoar, och hon kommer, förefaller det, med de bästa namn på sin spelplan.

Man bör ha den största respekt för fru Nansen som konst-

som man alltid skall minnas i hennes framställning. Hon försvarar sin uppfattning med en konstnärlig energi som väcker vår beundran. Men detta hindrar dock icke, att samma Agnete — till och med i en så glänsande framställning — förefaller oss vara en genomtråkig dam. Jag kommer ihåg, att Herman Bang, som var fru Nansens läromästare på konstens område, beundrade hennes Agnete, därför att han aldrig någonsin hade sett en så grå gestalt på scenen. Bang levde i fråga om scenens konst helt i den uppfattning, som beundrade de små medlen. Scenen var en ram kring ett stycke av livet, som det gällde att framställa så inlöst och verklighetstroget som möjligt. För den sanne skådespelaren blev salong och publik något, som ej alls angick honom, närmast ett nödvändigt ont.

Jag citerar åter Pär Lagerkvist:

"Vill man titta på honom — nå, var så god! Men han går annars hemma i sitt rum och har ingenting med dessa främmande människor att göra. Man har tagit bort en vägg — ty det visade sig önskvärt. Men han är i alla fall hemma hos sig och uppför sig därefter. Om han också ej ogärna ser — ty man är ju ej mer än skådespelare! — att publiken när han väl är färdig vördsamt ger sin närvaro tillkänna och söker betyga, att den trott sig förstå, så är likväl detta så länge det pågår hans eget lilla frimureri."

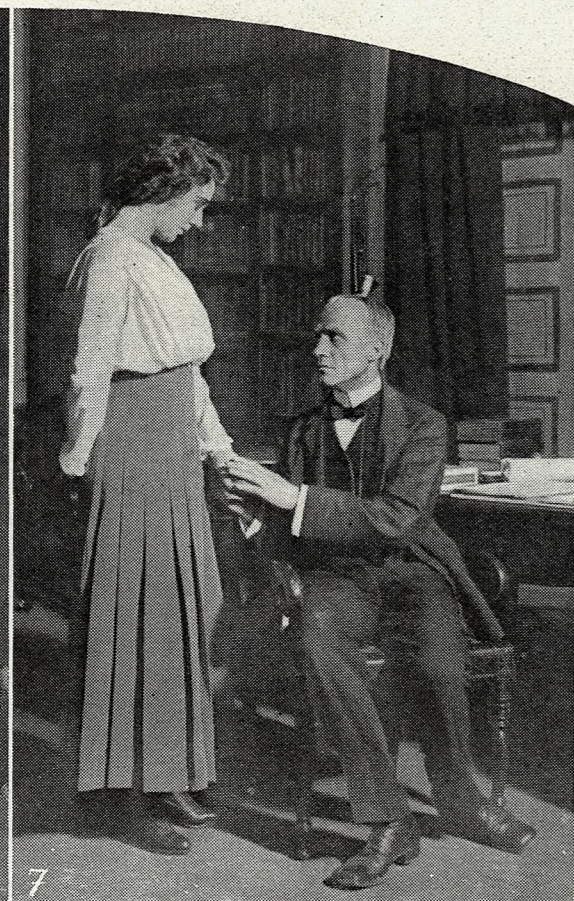
Betty Nansen har som barn och begynnande konstnärinna inandats denna kalla och grå luft, som är realismens. Hon har levt i den krets av inhemska litterära storheter, som stammar från åttiotalets trista tid. Och det var ett fullkomligt naturligt led i hennes utveckling, när hon upprättade en intim teater, där just den moderna interiördramatiken, som naturalismen excellerade i, blev den



förhärskande. Betty Nansen-Teatrets specialitet är därför nu alla dessa efter-Ibsenska dramer — förra vintern den kloke Gunnar Heibergs dödfödda barn — som tyckas oss så blottade på mänskligt innehåll och konstnärligt intresse. När fru Nansen, allvarsfull som översteprästinna i ett tempel för fasaväckande människooffer, träder in på scenen för att framställa en ny dystert och ödestyngd kvinnogestalt, då blir det dödligt i teatern. Replikerna falla långsamt och tungt, som under en lektion i filosofi, och åskådarna se rädda på varandra. Ty den så kallade "litterära teatern" består ofta av en liten krets av snobbar som ha tråkigt utan att våga säga



det till varandra. — — — Den stora allmänheten håller på att överge den naturalistiska teaterns ideal. Och just emedan Betty Nansen-Teatrets lilla scen har varit ett så renodlat exemplar av arten, är det intressant att här se, hur publiken reagerar. Man bör gå dit en kväll, när fru Nansen, — säkert icke utan självövertvinnelse — spelar en tom och intetsägande, men teater tekniskt duktigt gjord figur som Lady Frederick. I salongen härskar en befriad och munter stämning. Fru Nansen själv verkar vida naturligare och mer intagande än eljes, och med ett litet skälmskt leende ut mot den i övrigt så förakliga smokingklädda publiken



att behaga. En sida av hennes väsens charme är den, att hon icke är älskvärd. Varken som konstnär eller teaterledare jagar hon efter popularitet. Man får taga henne, sådan hon är — eller bli borta. Fru Nansen själv bryr sig inte ett spår om vilket, hennes konstnärssamvete är rent, och mer än en gång under var säsong har hon säkert en känsla av — såsom vi säga med en mera träffande än smakfull vändning — att ha kastat pärlor för svin.

Jag vill gärna taga svinen litet i försvar. Det är icke alltid nog att ge publiken ensam skulden. Det finns, icke minst på teatern, både levande och döda pärlor, och vad fru Nansen angår, så är det det beklagliga med hen-

narinna. Hon är säkert den mest betydande naturalistiska skådespelerska Danmark haft. Hjalmar Söderbergs Gertrud och Amalie Skrams Agnete äro två nordiska kvinnogestalter,



1. Clara Wieth och Henrik Mollberg i "Äventyret". 2. Johannes Poulsen i August Strindbergs "Påsk". 3. Karl Mantzius i "Skandalskolan". 4. Aug. Liebmann i "Den stora scenen". 5. Rigmor Dinesen Reumeri o. Kai Lind i "Trettondagsafton". 6. Agnes Rejni och Gudrun Nissen i August Strindbergs

"Ett drömspel". 7. Thorkil Rose och Ella Ungermand i "Onkel Stephan". 8. Poul Reumeri och Bodil Ipsen i "Tartuffe". 9. Ellen Rindom i "Världens rikaste man". 10. Johannes Nielsen och Sigrd Neijendam i "Doktor Wahl". 11. Olof Fønns i "Robert Frank". — H. Damgaard foto.

uppenbarar hon sig till vår överraskning som ett äkta barn av det heta och yra artistblodet, det, som det kommer an på och som på scenen är det enda, som skapar den store konstnärns kontakt med publiken. Denna publik är ofta osäker i smaken, men den ledes av en instinkt, som önskar den strålande och bländande yttre glans, som är teaterns sanna väsen. Fru Nansen är en så betydande konstnärinna, att hon genom att klokt utnyttja denna instinkt och med bistånd av sin lilla trofasta stampublik utan större risk kunde fortsätta med att spela en så kallad litterär repertoar, blott icke epigonernas eller de stora ävldnas, utan den verkligt moderna europeiska teaterns unga mästare, som ha starkare färger, kraftigare handling, än vi några år "före kriget" ha varit vana vid. Hon skulle här kunna få ett förträffligt bistånd av en ung man, som ännu icke har haft tillfälle att visa vad han förmår, men som efter mångas mening är den regissör, som Köpenhamn väntar på. Jag tänker på den utmärkte krigskorrespondenten herr Henry Hellssen, som i sina artiklar röjer en sällsynt erfarenhet och insikt i teaterns teknik, och som på sina talrika resor jorden runt har gjort till sitt syfte att samla intryck och göra studier,

som kunna bli honom till nytta vid en framtida verksamhet vid scenen. Ett samarbete mellan honom och fru Betty Nansen skulle säkert bli till gagn för modern dansk teater.

Köpenhamn har icke någon skådespelare, som i konstnärligt avseende kan mäta sig med Johannes Poulsen. Där finns fler, som ha duglighet, förmåga och talang, men ingen, vars namn i samma grad som hans betyder nya vägar, nya mål, ny tid. Däremot ha vi en hel generation av yngre skådespelerskor, som leende komma emot oss med rika framtidslöften. Också påminner i detta hänseende, men tyvärr icke i alla, dansk teater om den värld, som behärskas av de nio muserna. Jag minns dem icke alla. Vem kan minnas namnen på de nio muserna? Men jag skall nämna ett par stycken.

Där är fru Bodil Ipsen, som liksom fru Nansen är gjord av det ämne, varav de verkliga primadonnorna skapas, efter stora proportioner. Såväl i privatlivet som på scenen äger hon en renässansaktig livsfrodighet. Hon har den medfödda talangens nådegåva, för vilken allt kommer lätt utan ansträngning, ja, nästan utan arbete.

(Forts.)

Kvinnoporträtt till dagskrönikan.



Charlotte Wahlström.



Anna Appelin.



Helga Peterson.

SJUTTIO ÅR FYLLER DEN 17 NOVEMBER fröken Charlotte Wahlström, bosatt i Stockholm.

När Idunpriset år 1911 tilldelades fröken W. såsom ett erkännande åt hennes betydelsefulla och duktiga gärning, lämnades i Idun en utförligare analys av hennes konst och en redogörelse för hennes konstnärliga insatser. Vi skola nu icke upprepa vad som då och vid andra tillfällen sagts om henne i Idun, utan nöja oss med att erinra om den hedrade plats, som fröken W. intager bland svenska konstnärinnor — en plats, som hennes kolleger inom Föreningen "Svenska konstnärinnor" också så att säga mera officiellt understrukt genom att för länge sedan ge henne förtroendeuppdraget som sin vice ordförande.

Det är som man vet framför allt det svenska landskapet, som vunnit fröken W:s hjärta — och öga, bör man tillägga, ty hon känner det som få i dess storslagenhet och dess vekhet; med och i naturen har hon levat. Sannhet och ärlighet ha präglat hennes konst jämte en idealitet, som icke vet vad det vill säga att slå av på konstnärssamvetets fordringar.

Fröken W. är representerad på såväl Nationalmuseum som Göteborgs museum.

Fyrtiotre år som tjänsteman är ju ingen liten tid för en kvinna, — det är emellertid den tjänstestaldern, fröken Anna Appelin i Stockholm har bakom sig, när hon nu, sextio år fyllda, lämnat sin befattning som bokhållare vid statsbanornas kontrollkontor.

Fröken A., som under sin tjänstetid gjort sig synnerligen aktad och avhållen av förmän och kamrater, blev vid avskedet hyllad på ett stort sätt.

Oldfrun på Karlbergs slott i Stockholm, fröken Helga Peterson, blev på sin 60-årsdag den 1 nov. varmt hyllad. En deputation från Krigsskolans befäl och lärare, anförd av chefen, överstelöjtnant E. Nordenskiöld, uppvaktade, varvid chefen med ett hjärtligt tal överlämnade Patriotiska sällskapets guldmedalj för långvarig och trogen tjänst och från Krigsskolan en silverskål med inskription.

Löftets land.

Berättelse av HILDUR DIXELIUS-BRETTNER.

(Forts.)

MEN GUBBEN, SOM EN GANG FORUT blivit av med sitt blaggarn, tog på intet sätt reson och ville ej veta av annat än att sonsonens ankomst med rättstjänaren skulle avvaktas.

Sara Alelia blev stannande hos gumman i köket. Då gumman återgick till att repa blånor, började Sara Alelia att repa med. Bredvid dem stod vaggan med det sovande barnet. Det var en liten vacker gosse på



HYLINS PARFYM I PULVER "GLOIRE"

bör ej förväxlas med puder. Hylins parfym i pulver är nämligen koncentrerad parfym i pulverform framställd enligt av oss uppfunnet förfaringssätt. En ask av detta pulver innehåller mera koncentrerad parfym än en flaska flytande parfym till samma pris.

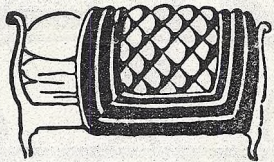
Hylins parfym i pulver möjliggör även i motsats till flytande parfym en genomgående diskret parfymering av kläder, hud och hår. Allt kan parfymeras med "Gloire" parfym i pulver. Lämnar inga fläckar å ömtåliga vävnader.

"Gloire" parfym i pulver (odeur "La Couronne", Liljekonvalj och Syrén) utmärker sig för en utsökt fin och varaktig doft och är den eleganta världens parfym par préférence.

Till salu i alla parfymaffärer. Pris Kronor 3: — per ask.

Hylin & C:os Fabriks-Aktiebolag, Stockholm.

**DUN
TÄCKEN**



**Dubbelt hållbara mot
vaddtäcken.**

Högsta komfort.

J. SVENSSON & BOURGHARDT
Täckfabrik och Fjäderrenseri
VINSLÖV.

Katalog
på
begäran.



Rikstel.
20 &
121.

STEINWAY
Ensmågentfveri: Steinway & Sons
Lundholms Pianomagasin
Jakobsbergsgatan 38, Stockholm.

GAHNS

**'AKTA
ASEPTINTVÅL**

renaste och bästa hushållstvål.

Guldmedalj i Stockholm 1897.

**VITRUMS
FERROL**

är det kraftigast aptitgi-
vande och mest stärkande
av alla moderna organiska
järnpreparat. Synnerligen
lättsmält föredrages det av
den ömtåligaste mage. Vid
blodbrist och svaghet av
största verkan. Dess ange-
näma smak gör att det med
lätthet tages av såväl barn
som vuxna.

Tillverkas å
**APOTEKET VASENS DRUG-
HANDELS LABORATORIUM
STOCKHOLM**

Originalflaskor om 500 gram.
Finnes å alla apotek.



två år. Sara Alelia hade förut frågat om honom och fått veta att han var ett fosterbarn, som de hade för en summa av 5 Rdr Banco pr månad.

Där hon saft och repade blånor gingo ögonen gång på gång till barnet. Något tvingade henne att fråga. Och gumman var meddelsam. Hon berättade att den lille var av bättre föräldrar, ja, modern var av adlig börd, en ung vacker kvinna, som var innerligt fästad vid sitt barn. Här hos dem hade hon vistats i stor hemlighet de sista månaderna och här var barnet fött. Om fadern visste hon mindre, men de hade båda sistlidne september varit och hälsat på barnet och skulle taga honom till sig då fadern nått ställning och de kunde gifva sig.

Sara Alelia hade lyssnat med stor uppmärksamhet. Vad hon hörde om den unga kvinnan tycktes henne i viss mån vara en spegling av hennes eget öde. Ty ingenting hade kunnat beröva henne tron på den älskade; att han, så snart han nått ställning därför, skulle göra henne till sin lagviga hustru, därpå tvivlade hon, trots mycken oro, icke. Och det slog henne, att möjligen också hon här skulle kunna finna en tillflykt.

Så nedskrev Sara Alelia i den lilla svarta anteckningsboken: Repslagaremästaren Olof Hindersson, huset nr 5, 4:e roten, Söderhamn.

Men rösterna inne i bodkammaren hade blivit livligare. Norenus hade hörbarligen tröttnat att vänta på rättstjänaren och var i färd med att för den nu tydligen något lugnare repslagaremästaren bevisa sin identitet.

Norenus hade för sed, att alltid under sina färder medföra sina papper, dem han förvarade i ett solkigt fodral av sämskat elgskinn, som han bar i innerfickan av sin gamla prästrock.

Nu hade han brett ut papperen på bordet framför den lille repslagaremästaren.

"Född 1845 — enkannerligen den 5 December —" han slog med papperet mot den lille gubbens näsa, "— student 1770 — enkannerligen den 20 Martii" — samma manöver mot gubbens näsa — "stipendiarius Lappo 1779, samma år den 14 Maj stod examen i Juridiska fakulteten, 1786 d. 31 Maj i den Teologiska, responderade 1780 den 15:de Juni, Præsiede mag. Bondric. Philos. Profess. ext. pro exertio, de prærogativa virtutis Christiane prænaturali, skrev 1781 vid slutet av vårterminen under professor Georgii squ. Decanate i den filosofiska Faculteten, pro gradu in philisophicis capesseendo, in progressibus stili latini över Cicero laudetus och till påskrift fick laudatur" — här gjorde han en paus som ville han lämna repslagaremästaren tid att smälta så mycken hög lärdom. Sedan fortsatte han med papper efter papper. Han slutade med att på sitt vanliga sätt lägga sitt pekfinger mot repslagaremästarens näsa: den 5:te December anno 1801 tagen för tjuf af en blåndragare i Söderhamn."

Gubben hade börjat se något generad ut och tycktes nu icke hava något emot att släppa Norenus. Gumman hade kommit i dörren med en halv ost, som hon ville skänka Norenus. Men Norenus som genom dörren sett huru gumman i skåpet klivit osten i tu, klappade henne på axeln:

"Vad du en gång förenat, mor, skulle du icke hava åtskiljt."

Så hälsade han dem farväl med sin vanliga gest, och Sara Alelia följde honom.

X.

Då Sara Alelia nära femtio år senare kom med sin sonson till Upsala, förde hon honom med sig ned mot ån efter västra stranden ett gott stycke nedanför Islandsbron. Där stannade hon och i den vackra höst-

**VINÄGRONS
ÄTTIKSPRIT**

ÄR VID MAT-
LAGNING OCH
INLÄGGNING
DEN FÖRNÄMSTA
UTSÖKT GOD
SMÅK OCH AROM



A.-B. VINÄGRONS FÖRENADE FABRIKER
STOCKHOLM - GÖTEBORG - MALMÖ

VECKANS BÖCKER

från

ALBERT BONNIERS FÖRLAG:

ADOLF JOHANSSON: Pukes dal.

ERNST DIDRING: Spelarna.

ERNST LUNDQUIST: Under askan.

MATHILDA MALLING: Hemmet på Urfva.

ETHEL M. DELL: En chans på hundra. (2 delar.)

H. DE VERE STACPOOLE: Vem är jag?



*Giv barnen
varje morgon vad de
själva vilja ha: en kopp*

**THULE
CACAO**

GOSS- ULSTRAR & PALETÅER

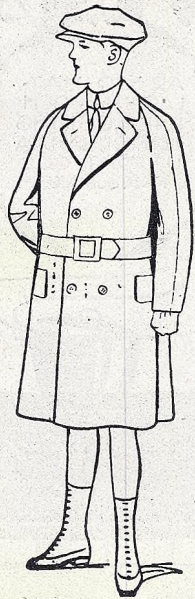
SAMT

MATROS- SPORT-
OCH
KAVAJKOSTYMER

STÖRSTA URVAL TILL
BILLIGASTE PRISER

HOS

PAUL U. BERGSTRÖMS A.-B.
74 DROTNINGGATAN 74



MUSTAD'S VÄXT-MARGARIN

BEGÄR HÖGSTA MÄRKET:
**MUSTADS
"BÄSTA-VÄXT"**

En plats annons uti
Vermlands-Tidningen
läses i över **10,000**
Vermlandshem.
Länets enda dagliga tidning.
Huvudkontor: Karlstad.

Vasa Fotomagasin A.-B.
Göteborg
köper, säljer och byter begagnade
kameror m. m. Tillskriv oss. Tel. 19678

Ärade husmödrar!

Det är Er måhända obe-
kant vad Sveriges bästa
och pålitligaste hjälpme-
del vid småbak heter?
Det heter Gooda-Jäst-
mjöl. Burkar à 25, 50
o. 75 öre köpas o. »Några
beprövade recept» fås gra-
tis överallt.

Handelsaktiebolaget Sten Sjögren & Co.

SOLIDAR



RENT I VARENDA VRÅ

blir det, om man använder tvättextraktet »Solidar».
Vid den stora höstrengringen behöver man endast upplösa några
få matskedar av »Solidar» i varmt vatten och sedan utspåda detta
på lämpligt sätt enligt den varje paket medföljande bruksanvisning-
en, för att den mest ingrodda smuts skall upplösas o. försvinna. Den
stora förtjänsten med »Solidar» är, att rengöringen härigenom blir
både lätt, billig och grundlig. Intet annat rengöringsmedel överträffar
»Solidar» i prisbillighet och effektivitet.

aftonen stod hon stilla under de rodnande löven. Så lade hon handen på sonsonens axel och denne kände att den darrade av rörelse liksom hennes stämma gjorde det då hon började tala.

"Här tog Herran en gång din farmor vid handen och sade: 'Jag haver icke övergivit dig.' Och Hans nåd var stor, Han visade mig en väg genom öknen och en ström i ödemarken."

Det var här Sara Alelia haft sitt Getsemane den kväll hon haft sitt första och sista samtal med Lars Magnus Görling i Upsala. Om detta samtal lämnade Sara Alelia aldrig någon berättelse, knappast någon antydning. Det hade icke varit långt, så mycket visste Norenius. De hade anlänt till Upsala fram emot kvällen; vid åtta-tiden hade han följt henne till Svartbäcksgatan och huset n:r 12. Något mer än en timma senare hade han sett hennes likvita ansikte skymta förbi, där han på Dombbron stod och disputerade med några studenter. En stund senare hade han sökt sig till deras kvarter hos en snickarmästare på Waksalagatan för att se om hon var hemkommen, men då hon icke var det, hade han åter gått ut och drivit omkring i staden.

Det var över midnatt, då han kom att gå förbi ett hus på Kungsängsgatan just då därifrån utkom en flock festklädda studenter. De voro i hög stämning och Norenius, som stannat, kände i den längste och till synes elegantaste av dem igen Lars Magnus Görling. Norenius, som till kvällsmaten druckit mycket öl och även förtärt något brännvin, sköt snabbt emot honom. Han fattade honom i rockuppslaget:

"Tillåt en icke graduerad att i så lärt sällskap spotta herr Verbi latini studiosus Lars Magnus Görling i synen." Varpå han gjorde som han sade och gav även Lars Magnus Görling ett slag vid örat så att denne var nära att tumla bakut.

Det blev stor uppståndelse i sällskapet och Norenius kände sig hastigt fastskruvad mellan kraftiga armar. Han ville tala.

"Vänner och landsmän", började han. Men Lars Magnus Görling fann för gott att bedja vännerna avlägsna sig, att han ensam fick tala med mannen, den han kände från Västerbotten.

Så kommo Norenius och Lars Magnus Görling att tillsammans vandra Kungsängsgatan fram och åter i den månljusa natten.

Norenius var kall och vass och utan barmhärtighet.

De hade hunnit upp till torget, då Lars Magnus Görling började tala rent ut och lät Norenius förstå, att en äldre förbindelse ålade honom förpliktelser, som hindrade honom att fänka på äktenskap med fru Sara Alelia.

Det blixtrade i Norenius' svarta ögon, munnen snörptes samman.

"Jag har sett henne vid vansinnets port; nu torde hon gå därin — så visst som I med Edert snuffagra anlete i denne kväll genomgått helvetets." Med detta måttade han ett slag mot Lars Magnus Görlings ansikte, vilket denne dock avvärdade. Men motståndet upphelsade Norenius och de voro snart i handgemäng. Norenius hade ett sätt att alltid träffa sin motståndare i huvudet, det han påstod sig ha lärt av lappar, vilka slogos på detta sätt. Nu träffade han också Lars Magnus Görling så med ett kraftigt slag, så att denne tumlade bakut i gatan och blev liggande.

Några nattvandrande studenter hade kommit till. Norenius höjde handen:

"Vänner och landsmän — där ligger coppens längsta student — lus och loppa lik, de tre frivas bäst i andras bäddar."

Forts.

**A.B. FÖRENADE
PIANO & ORGELFABRIKER
GÖTEBORG**

Flyglar, Pianon, Orglar från landets
förmästa fabriker. *Försäljnings-
magasin:* Stockholm: Drottningg.
28, Göteborg: Arkaden, Malmö:
Österg. 28, Norrköping: Drott-
ningg. 16, Gävle: N:s Kungsg. 25.

SMUTSIGA TYGSKOR
bliva på ett par ögonblick
som nya, om de putsas med
Vikings Textil-Krämm, utmärkt,
flytande putsmedel för tyg-
skor. Finnes i olika färger.
Faller ej av och färgar ej
från sig, som andra tyg-
pastor, utan fäster vid tyget.
Bör användas enligt å varje
flaska befinnlig bruksanvis-
ning.

Om ej Eder handlande
för varan, sändas minst tre
flaskor direkt från fabriken.

Tillverkare: Industri-Aktie-
bolaget Viking, Örebro,
Kungl. Hovleverantör.



NO 1
av alla tvättmedel är
Tvättpulvret
RENNEN

SCHÉELS
FABRIKER, AKTIEBOLAG
GÖTEBORG

ETT TE MED HÄRLIG AROM



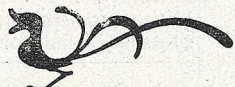
AITKEN MELROSE TE



OLJE-
MÅLNINGAR
AQUARELLER

av Sveriges förnämsta
konstnärer

A.-B. C. E. FRITZES
K. HOVBOKHANDEL
Fredsgatan 2



Höstmelodierna
från ROLFS Musikförlag.

Hindustan, Foxtrot, Fläckan från
Hawaii med text.
Lis(z)t to the Rhapsody Rag
Promenade nocturne
Du vår Toreadiddador
Tänk att han kan, och tänk så länge
att tillgå hos alla Bok- och Musik-
handlare samt från

Ernst Rolfs Musikförlag,
Drottningg. 63, Västerlångg. 67 - Stockholm

DETTHOWS

P & D

paketerade

Kryddor

för hushållet

äro sedan 25 år
erkända såsom
landets bästa.

Obs! Varumärket!

4,000

ex. sålda av

En Rackarunge

Ester Blenda Nordströms
nya bok

5.75

Wahlström & Widstrand



Hr Stockman och frkn Ebon Strandin som Masaniello och Fenella i "Den stumma från Portici".

Medan ridån är uppe.

ESPRIT VAR ETT AV DEN FRANSKE KOM-
ponisten Aubers förnämsta och esprit känneteck-
nade bland annat hans musikaliska gestaltungs-
förmåga, som i hans förnämsta operaverk "Den
stumma från Portici" uppenbarar så mycken flö-
dande kraft och sprakande ingivelse.

Efter att cirka ett tiotal år ha varit borta från
vår främsta lyriska scen har "Den stumma" nu
återuppstått i helt ny skrud med ny besättning i
alla roller och i en färgrik scenisk inramning, som
på ett illuderande sätt träffat ett sydligt luft-
streckts varma kolorit och brusande lynne.

Hr Stockman och Ohman alternera i
Masaniellos, frihetshjältens, dramatiskt och mu-
sikaliskt tacksamma roll, och skall man ställa
jämförelse, är det den förre som hemför en
oblandad konstnärlig seger. Sången klingar allt-
igenom fulltonig och besjälad - särskilt slum-
mersången göres med en innerlighet som är be-
tagande - och spelet äger liv och energi. Fru
Skilondz Elvira och hr Ohrströms vice-
konungens son, utgöra de två av operans upp-
gifter som ej motstått tidens åverkan; de äro
helt igenom förlegad operastil, ej ens fru Skilondz
sångkonst förmår skylta över banaliteterna i rol-
lens öronpinande koloratur. Den stumma återges
av frkn Ebon Strandin, som med mycken
mimisk rörelse och vacker plastik tolkar Fenellas
stridiga känslor. Så ha vi hr Stiebels Pietro
en ganska våldsamt herre, den där tydligt åda-
galägger sin lust för revolutioner. Sångaren gör
sig all synbar möda att verka tragisk, men komi-
ken sitter fortfarande i armar och ben.

Det förnämligaste i operan blir givetvis de sju-
dande och melodifriska körerna, folkscenernas
glans och yra med förträffligt arrangerade dan-
ser och dekorationernas ypperliga färgverkan.
Det är att hoppas att publiken rättvist måtte upp-
skatta den lyckade repriserna.

ARIEL.

Folkteatern ger f. n. en tysk fars med
sång, "Mannen utan minne", byggd på ett roligt
uppslag och trots kabaret-scener och föregivna
ungerska divor rätt harmlös. Det är framför allt
teaterdirektören själv, hr Hedlund, som uppbrä-
der pjäsen som en verkligt väl träffad fabrikant och
febeman, och han sekunderas lyckligt av övriga
uppträdande.

Alhambrateatern bjuder på nytt pro-
gram, en tysk sångfars "Psst! Psst!", som nog kom-
mer att gå en tid. Den är nämligen icke sämre
än många andra inom genren och spelas bra.

Fenixpalatset bjuder även på nyheter,
bra och roliga nummer, främst Karl Gerhard,
vars kuplettsång tillhör det bättre inom genren.
Så kvicka aktuella kupletter äro vi ej bortskäm-
da med. Vidare honnör för Inga Agni, en
dansös av hög rang, Margaret Rose m. fl.
Alltså: Kör till Fenixpalatset!

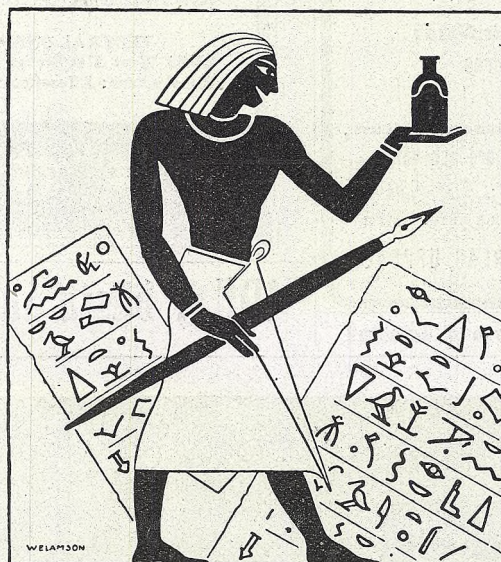
Meeths

exponerar de senaste
Paris- och Wiener-
modeller i Dräkter,
Kappor och s. k.
Mellanklädningsar
av ylle och siden
samt aftontorletter



63 Drottninggatan

NYHETER!	ELISABETH KUYLENSSTIERNA-WENSTER: Det brinnande hjärtat. Hedvig Charlotta Nordenflychts livsöde. Med 5 porträtt. Pris 6: 25.	NYHETER!	
	WILLA SIBERT CATHER: Hell Banbrytare. En bok om svenskarna i Amerika. Pris 6: 75.		SIR WILLIAM MAGNAY: Jaktbalens gåta. Detektivroman. Pris 5: 50.
	FRANCES HODGRON-BURNETT: Den försvunne prinsen. Nytt bibliotek f. barn o. ungdom 66 Pris inb. 5: 25.		BROR HILLGREN: Lil-Per. Saga. Med 7 helsidesplanschur i färg- tryck o. flera illustrationer i texten av författaren. Pris inb. 5: 75.
	C. E. Fritzes Bokförlags Aktiebolag.		



BARNÄNGENS
BLÄCK
STÅR SIG I ALLA TIDER

CLOETTAS GULD-CACAO och CHOKLAD

Förnämsta
Svenska
fabrikat



Säljas överallt.



Vill Ni bevara

Er röst klar använd dagligen

SALAM-tabletten

Förordad av Prof. C. B. Mesterton.
Säljes överallt i askar a 50 öre.

SKODON

RIKT URVAL I DE BÄSTA KVALITÉER
FÖR DAMER, HERRAR OCH BARN

S K O -  - A V D.

SÄNDNINGAR TILL LANDSORTEN FÖR-
MEDLAS SNABBT O. OMSORGSFULLT
GENOM N. K:s BREVDORDEREXPEDITION.

NYA BÖCKER

Av berömda författare

C. Bååth-Holmberg:

Vid slott och sund.

Intryck och livsbilder. Rikt
illustr. Pris 16 kr.

Jeanna Oterdahl:

Inger Skram.

Roman. Pris 10:50.

Aivva Uppström:

Stor-mor i Dalom.

En kvinlig livsbild från sex-
tonhundratalet. Berättelse. Pris
4:75.

Runa:

Den lille väpnaren.

Sagor och berättelser för barn.
Häft. 3:75, inb. 4 kr.

Elias Grip:

Johan Olof Wallin.

En livsbild. Häft. 2:25 inb.
3:25.

En arbetets man.

Levnadssteckning över James A.
Garfield. Häft. 2:75, inb. 3:75.

Michael Fairless:

Vägarbetaren.

Berättelse. Overs. från 40:de
engelska uppl. av Hugo Hul-
tenberg. Pris 2:75.

Anna Norælius:

Kvinnan som åldras.

Några råd. Pris 1:50.

Anders Larsson-Kilian:

Hästen, vår tjänare och vän.

Med 27 bilder. Pris 4 kr.

I bokhandeln och direkt från

LINDBLADS FÖRLAG, UPPSALA.

Annonsera i Idun!



NYA OCH BÄTTRE TRYCKKNAPPAR FRÅN NORDAMERIKAS FÖRENADE STATER

TWINITY härstammar från Nordamerika. Den kommer att
vinna Eder ynnest därför att TWINITY betjänar Eder bättre än
någon annan.

TWINITY har en evinnerlig fjäder som håller fast till Eder
fingeröppnar densamma. TWENTY förändrar mig sin originala
glans; alltid ny och glänsande som en ny slant. Är garanterad att
inte förlora glansen. Är så flat att inte strykjärn eller vridmaskin
kan krossa en TWINITY. Kanterna äro mästareknäppt prässade
vilket förhindrar träderna eller tyget från att skäras.

TWINITY tryckknappar levereras på anslående färglagda
kartor. Där är sex storlekar—i svart och vitt—en passande storlek
att användas för alla tyger.

Försök TWINITY tryckknappar—Om Eder handlare händels-
vis inte har dem på lager så skicka hans namn på samma gång
som Ni inneslutar en dollar, endera i Postavvisning eller Bank-
växel, och vi skola sända Eder, postarvode betalt, fyra kartor (144
tryckknappar) i svart och vitt.

FEDERAL SNAP FASTENER CORPORATION
25-29 West 31st Street Dept. 51 New York
Kabel adress: Effesefco Newyork All codes



IDUN, bästa annonsorgan, till julen!

FRÅGOR

(Forts. fr. B-numret.)

hjärtfelet hindrar till allt som jag
tänkt mig. Vore mycket tacksam för
råd och upplysningar. Sorsgen.

N:r 229. Efter att hava genomgått
en gödkur — onödig för resten —
och därefter så småningom hava mag-
rat till normalt hull igen, så finner
jag mig hava blivit »gammal i förtid»
på kuppen. Har fått en farlig mängd
ansiktsrynkor. Och visserligen befin-
ner jag mig i början av medelåldern,
men i alla fall är det ej roligt. Ej
minst på grund av människors illvil-
liga utläggning av saken. Finnes där-
för någon som vet och ville meddela
mig något verksamt medel att åt-
minstone i någon mån kunna få ryn-
korna utplånade, samt vilket medel
ej heller vore i något avseende skad-
ligt, så vore ingen tacksammare än
Isabella.

N:r 230. Vill någon av Iduns lä-
sarinnor, som verkligen sökt lära
känna sig och sitt kön, säga mig,
om det är möjligt för en kvinna att
fatta en djupare böjelse för en man,
som är flintskallig? Har, fast ganska
ung till åren, råkat ut för den där
fataliteten, och när jag nu äntligen
ekonomiskt har förutsättningarna att
bilda ett hem, har jag förlorat min
självvillit. Kan jag inte räkna på
en någorlunda djup och varaktig hän-
givenhet från någon kvinna, så har
jag naturligtvis bara att finna mig
i mitt öde och gå ensam även i
fortsättningen. Men jag skulle först
gärna vilja höra, huru en sådan sak
som flintskallighet verkar på den
kvinnliga känslan och är tacksam
för ett ärligt svar. W.

Forts.

BREVLÅDA.

RED:s BREVLÅDA.

»Förmåga». Kan blott införas som
annons. Annonsen kostar kr. 4:20
pr gång. Under förut angiven p. r.-
adress ha vi f. ö. redan förut svarat
Eder.

KAFFE, THÉ & CACAO!

Angrost. Javablandning å 4.50 kg.
Angrost. Specialblandning å 5.— kg.
Dessa kaffebländ. rekommenderas för
sin fina arom och fylliga smak. Prima
Congo-Thé 6.50. Prima Ceylon-Thé
7.00 å 8.50. Godt Smul-Thé å 6.00
kg. Prima Holl. Cacao fin-fin å 6.00
kg. Expedieras mot efterkräf eller post-
förskott. Franco 8 kg. tillsammans.

JOHN JOHNSONS Kaffehandeln,
Drottninggatan, 100, Stockholm.



KARL H. NYMAN
Specialaffär för
DAMUTSTYRSJAR
17 HÄMNGATAN
43 DROTTNINGGATAN
STOCKHOLM

»Hederskeyffel»

Använd till korrespondensen

»PAKO» BREVASKAR

Innehållande papper och kuvert i
smakfull utstyrel och alla pris-
lägen. Ingenting förtäres, pappe-
ret ligger färdigt, snyggt och fint i
sin ask. Praktiskt och ekonomiskt.

Säljas hos alla Bok-
o. Pappershandlare.
Fabrikanter:
AB. Papperskom-
paniet, Sthlm.



Birgitta-broschen,

av kontrollsilver, förgylld, oxiderad,
säljes inom Stockholm hos Befwes Juv.-
affär, Kungsgatan 51. Till landsorten
hos Juv. Ernst Hultquist, Tegnerlunden
4, Stockholm, varifrån illustr. priskort
och Birgittabroschyr tillsändas kost-
nadsfritt.



LUXIN

BÄSTA METALL-
PUTZMEDEL

flytande eller
i pulver.

AKTIEBOLAGET
WILH. BECKER
STOCKHOLM



**Lediga platser
Platssökande
Inackorderingar
återfinnas i B-numret.**

D:r A. KARSTEN

Medicinskt Elektricitets-,
Ljus- och Röntgeninstitut
Kungsg. 60, STOCKHOLM

Behandling av
reumatiska åkommor.

Doktor A. Kjellbergs

Kurs i massage och sjukgymnastik.

Begär prospekt!
Stockholm. Holländaregatan 3.

Gymnastikdirektörsexamen

avlägges efter 2-årig kurs av kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Ny kurs börjar 1 sept.
Prosp Major J. G. Thulin, LUND.

Kvinnosjukdomar.

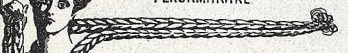
Underlivslidande och liknande undvikes bäst genom Haralds livmoderspruta. Pris 12, 16, 20 kr., med båda rören 16, 20, 24 kr. Haralds Skönlingspulver 2 kr. pr ask. Livmoderspegel 3, 5 och 10 kr. Bokprislistan 22 och ill. kat. 23. mot 12 öre porto i försegl. brev utan firmatryck. Till landsorten mot postförskott eller förut insänd likvid.

— Constantin Harald —
Linnégatan 18. GÖTEBORG.

Velvet Complexion.

Oöverträffligt hudmedel. »Velvet Complexion» är en mjölkliknande vätska som utan tvivel är framställd av mandel. Vilka ytterligare ingredienser, som släta ut rynkor, göra musklerna fasta och geiva hyn klarhet och vithet, vet jag ej. Något trolleri är det. Ur Anna Söderberg: Skönhetsvård. Pris kr. 8:— plus porto. FRANSKA PARFYMAGASINET, Hovleverantör. Drottninggatan 21, Stockholm.

R.F. WICHMANN
PERUKMAKARE



Finare hårarbeten av alla slag. samt hållbar vattenondolering enligt franskt system utföres väl. Specialité: Damerpucker.

Mångårig praktik i flera av utlandets större städer. Allm. Tel. Värtan 33. Postadress: Värtan.

Underlivslidande

och dylikt undgås bäst med livmodersprutan Nolibor, av förnicklad och förtent metall, ingen rostande, mindrevärdig bleckspruta. Pris 15, 19, 23 kr., med båda rören 20, 25, 30 kr. Lämpligaste lösning är Noliborpulver 5 kr. pr ask. Livmoderspegel 10 och 20 kr. Även andra sjukvårdsartiklar. Prislista mot 15 öre porto.

CARL G. SCHRÖDER,
Möllvängsgat. 53 b, Malmö 1.

*Hemmet glädes övas
genom goda babverk.
Sådana erhållas lättast
genom att använda
Kornars Fästpulver N:o 1910.*

Fyll säck överall!
Liefbolaget, Teckniska Fabriken, Kormans, Teckniska.



Idun utgives denna vecka i A och B.



*Tag hem i stället
till mamma den här
burken*

**AHLGRENS
ÄGGERSÄTTNING.**

*Den kommer hon
att tycka om.*

J. Grantz

Pormaskar
och hudtinnar borttagas med **Sanas Comedon-Tinktur.** Framställd efter recept av den berömda hudläkaren, doktor Paschki i Wien — känd av varje svensk läkare — är Sanas Comedon-Tinktur verkligen effektiv, tillförlitlig och därtill absolut oskadlig för huden. Pris 4 kr. Expedieras mot postförskott + porto. Diskret försändning. LABORATORIET SANA, Östhammar.

PIANISTERI
Ny katalog över ca 1,200 stappar, valser, salongsstycke, sänger m.m. för piano sändes gratis. E. Anderssons Musikförlag, Malmö 23.

STABIL TRAPP- & KÖKSSTOLAR
TRAPPSIÖ

erkänt förnämsta modeller. **Trappstegar, Anläggningsstegar, Strykbräden,** stoppade och överklädda. Har ej Eder handlande eller bosättningsaffär våra artiklar tillskriv då **Rönneadalens Aktiebolag,** Tel. 38. Billinge. Tel. 88.

Elfkillens Husmodersskola, Jämshögsby, börjar sin värkurs 15 jan. Undervisning i finare och enklare matlagning, konservering, bakning m. m. jämte linne- och konstöm, knyppling och vävning. Prospekt mot porto. Selma Gustafson, Föreståndarinnan.

Nehej!!
Det skulle vara **M.ZADIG'S** Tvättpulver med violdoft sa' Mamma!

*En fröjande husmoder
sörjer alltid
'Köksbryddor'
önskas märket!*

ETT FRISKT och välskapat barn, av aktningvärda föräldrar, upptages som eget mot en summa ett för allt. Svar märkt »God uppfostran 77» till Iduns exp., Stockholm.

HUDSPECIALIST beh. alla abnormiteter i huden, veck kring ögon o. hals samt kyla o. reumatiska åkommor. Beh. även i hemmen. Tioårig erfarenhet. Säkrast Allm. Vasa 125 73 9—12 f. m. Idungatan 7 II. Fr. Törnblad.

Dina Blommors trevnad
Är ditt hems trevnad.
Detta uppnås genom användande av **Stidsvigs Blomstergöding**

A.-B. FETTINDUSTRI,
Malmö.
Finnes hos de flesta frö- & blomsterhandl.

Gynna svensk industri!
HUSQVARNA SYMASKINER
Köp Husqvarna symaskiner!

Vegetarian eller icke?
Det är en bisak. Var och en måste själv veta vad hans hälsa kräver. Huvudsaken är, att maten blir välsmakande. Den som använder Kraftox — Krydda, Köttextrakt eller Buljongfärningar, kokar alltid välsmakande och billigt utan att sakna köttet.
.....
SVENSKA AKTIEBOLAGET
PARAGUAY KÖTTEXTRAKT
SUNDBYBERG

Man sparar många kronor
genom att behandla sin tvätt med **TVÄTTMASKINEN PATENT-SOLIDAR**
Kommanditbol. Sjöstedt & Co.,
Pris kr. 85:— Riks 9991. Stockholm. Allm. Va 4409.

FREJAMI PASTILLERNA
fylla såväl hygienens som den goda smakens krav. Vägörande vid fall av hosta, heshet och liknande åkommor.
REN SOCKERPRODUKT
SÄLJAS ÖVERALLT!

Spänkniven "Revolt"
praktisk vedspantare, kan uppsättas i varje kök. Pris endast kr. 5:— Säljes i parti och minut av **Handelsfirman Fred,** Amiralsgat. 5, Malmö. Tel. 7922.
Kriegs-Briefmarken
Grosse Preisliste & Zeitung kostenlos
Albert Friedeman, LEIPZIG 155, Flossplatz 6/7.

PHOSPHO-ENERGON-FILLER
FORORDAS AV LÄKARE
»vid allmän svaghet, nervösitet, överansträngning och sömnlöshet.«
SÄLJES ENDAST I APOTEK
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
Hauptgeschäft PROFESSOR A. VESTERBERG'S

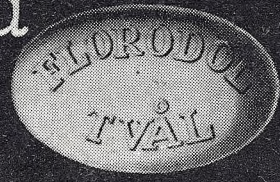
BILLIGA FRIMÄRKEN. 50 olika krigsfrim. kr. 2:—, 6 olika Tjecko-Slavokien 50 öre, 5 olika Fyllipinerna 15 öre, 2 Ryssland Romanow 10 på 7, 20 på 14 kop. 50 öre, 3 olika Japansk post i China 15 öre, 7 olika Montenegro 50 öre, 8 olika Tyskland lösen komplett 25 öre, 2 olika Indore 10 öre, 5 olika Jugoslavien Laidbach (sprängd kedja) 50 öre, 3 olika Antwerpen 15 öre, 20 olika Japan 25 öre, 10 ol. Haiti 50 öre, 20 olika Haiti 1:40, 30 olika Haiti 2:50, 14 olika Belgien paketm. 10 c. -10 franc. 50 öre, 4 ol. Dominikanska republ. 25 öre, 14 olika Österrike 1916 3—90 heller, krig, 60 öre, 5 ol. Österrike porto 15 öre, 100 st. blandade Japan (10 sorter) 50 öre. Förutbetalning. Order över 5 kr. exp. franco. CH. BJELKE, Malmö.

För den nyfödde
Komplett utstyrsel särd. praktiska plagg i stor modell. Välsydd av endast bästa tyger. Pris pr provkartong »Extra elegant» 15 kr. och 20 kr. Mössor, tunna, fina 3 kr.. Fru Caspersson, Örebro.

KONJAK
är bra vid förkylning, men
PIX
ÄR OCKSÅ BRA

FlorodolTvål

För
hygienisk hudvård



Endast
den.

Pris 1,25



Parfumeri
Flora
Gefle